

سؤالات امتحان شبه نهایی درس: فارسی (۱)	نام و نام خانوادگی:	ساعت شروع: ۱۴	تعداد صفحه: ۴
رشته: کلیه رشته ها	پایه دهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۲/۱۱	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۲		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
قلمرو زبانی (۷ نمره)		
۱	در بیت زیر، یک برابر معنایی مناسب برای واژه "چیره دست" بیابید. "در خطاب آدمی، ناطق بدی در نوای طوطیان حاذق بدی"	۲۵/.
۲	برای هر یک از واژه های مشخص شده، یک برابر معنایی مناسب بنویسید. الف: دست معلّم از وَقَب حیوان روان شد. ب: صفحه سفیدی را باز می کرد و ارتجالاً انشایی می ساخت. ج: تنی، لرز لرزان و رُخ، سندروس. د: که بعد از من افروزد از مدقن من.	۱
۳	در بیت زیر، برای واژه مشخص شده یک "هم آوا" بنویسید. "کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید قضا همی بردش تا به سوی دانه و دام"	۲۵/.
۴	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف: بر سبیل تلطف جوابش باز داد و آن شخص مسلم نداشت و آغاز عریده و (سفاحت، سفاهت) نهاد. ب: تازه فهمیدم که در زدن میراب نیست و (شستم، شصتم) خبردار شد.	۵/.
۵	در بیت های زیر، "چو" را از نظر کاربرد معنایی بررسی کنید. الف: چو آمد خروشان به تنگ اندرش بجنبید و برداشت خود از سرش ب: رها شد ز بند زره —وی او درفشان چو خورشید شد، روی او	۵/.
۶	در سروده زیر، یک ترکیب اضافی بیابید و هسته آن را نیز مشخص نمایید. "ای سرور باران ها و فصل ها، / تو را عطری نامیدم که در غنچه ها خانه دارد / تو را پرستو نامیدم / ای سرور سروران، / ای برترین حماسه!	۵/.
۷	در بیت زیر، نمونه ای از کاربرد ضمائر متصل بیابید و نقش دستوری آن را مشخص کنید. "لاله دیدم، روی زیبای توام آمد به یاد شعله دیدم، سرکشی های توام آمد به یاد"	۵/.
۸	با توجه به متن زیر، به پرسش ها پاسخ دهید. "ناتانیل، من به تو شور و شوقی خواهم آموخت. اعمال ما وابسته به ماست؛ همچنان که روشنایی فسفر به فسفر." الف: نقش دستوری واژه مشخص شده را بنویسید. ب: نوع واو (عطف، ربط) را تعیین کنید.	۵/.
۹	کاربرد معنایی پسوندهای مشخص شده را در هر یک از موارد زیر بررسی کنید. الف: "خورجینکی بود که کتاب در آن می نهادم، بفروختم..." ب: "از سوی خانه بیامد خواجه اش بر دکان بنشست فارغ، خواجه وش"	۵/.

۱۰	در کدام بیت، "متمّم" با دو حرف اضافه آمده است؟ الف: به سهراب بر، تیر باران گرفت چپ و راست، جنگ سواران گرفت ب: فرود آمد از دژ به کردار شیر کمر بر میان، بادپایی به زیر	۲۵/.
۱۱	در بیت زیر، نمونه‌ای از کاربرد "مُمال" را بیابید و شکل درست آن را نیز بنویسید. "کُشانی بدو گفت: با تو سلیح نبینم همی جز فسوس و مزیح"	۵/.
۱۲	در متن زیر، جمله "هسته (پایه)" و جمله "وابسته (پیرو)" را مشخص کنید. "معنای خاکریز هم آن گاه تفهیم می‌شود که در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی."	۵/.
۱۳	در متن زیر، یک "واژه دو تلفظی" بیابید و بنویسید. "و یعقوب خود او را به صبر آموزگار بود و زلیخا در عشق و درد او بی‌قرار بود..."	۲۵/.
۱۴	در سروده زیر، متضاد واژه "رفیع" را بیابید و بنویسید. "هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حضيض هم می‌توان عزیز بود / از گودال پیرس."	۲۵/.
۱۵	در کدام گزینه، حذف صورت گرفته است؟ نوع آن را مشخص کنید. الف: خود را به نیکی و نیکوکاری به مردم نمای و چون نمودی به خلاف نموده، مباش. ب: گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ، تسبیح گوی و من خاموش.	۵/.
۱۶	در کدام بیت، نمونه‌ای از تحوّل شکل نوشتاری کلمات یافت می‌شود؟ الف: بدانست کاویخت گردآفرید مر آن را جز از چاره درمان ندید. ب: به آورد با او بسنده نبود بیچید ازو روی و برگاشت زود.	۲۵/.
قلمرو ادبی (۵نمره)		
۱۷	از میان واژه‌های پراکنده زیر، مصراع دوم بیت زیر را تکمیل کنید. (گفت‌وگوی، جهان، از، پُر، از، شد، ایشان) "به مردی به میدان نهادند روی"	۲۵/۰
۱۸	مصراع اول بیت زیر را بنویسید. "..... مَلک، آفرین گوی رزم شماس"	۵/.
۱۹	با توجه به بیت زیر، کدام مصراع به شیوه بلاغی است؟ آن را به شیوه عادی برگردانید. "من آزاده از خاک آزادگانم گل صبر می‌پرورد دامن من"	۵/.
۲۰	مفهوم هر یک از کنایه‌های مشخص شده را بنویسید. الف: از همه درس‌های حفظی بیست می‌گرفت؛ مگر در ریاضی که <u>گمیتش لنگ بود</u> . ب: <u>سپهبد</u> ، <u>عنان</u> ، <u>اژدها را سپرد</u> به خشم از جهان، روشنایی ببرد	۵/.
۲۱	با توجه به هر یک از موارد داده شده، پاسخ درست را انتخاب کنید. الف: در مصراع اول بیت: "گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سر رشته تا نگه دارد"، آرایه "حس آمیزی" وجود دارد یا "ایهام"؟ ب: آرایه بارز در بیت: "چو سرو از راستی بر زد علّم را / ندید اندر جهان تاراج غم را"، "حسن تعلیل" است یا "تشبیه"؟	۵/.
۲۲	در بیت زیر، کدام یک از زمینه‌های حماسه دیده می‌شود؟ "عنان را بیچید گردآفرید سمند سرافراز بر دژ کشید" الف: داستانی ب: قهرمانی ج: قومی و ملی د: حوادثی خارق العاده	۲۵/.

۲۳	در بیت "بادی که در <u>زمانه</u> بسی <u>شمع</u> ها بکشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد"، کدام یک از واژه‌های مشخص شده در معنای استعاری به کار رفته‌اند؟	۲۵/.
۲۴	در کدام بیت، لحن بیان شاعر، طنزآمیز است؟ الف: خروشید: کای مرد رزم آزمای هم‌آوردت آمد، مشو باز جای ب: بخندید رستم، به آواز گفت که بنشین به پیش گرانمایه جفت	۲۵/.
۲۵	آرایه ادبی مناسب با هر بیت را برگزیده، در برابر آن بنویسید. (یک آرایه، اضافه است). الف: ای کشتی‌های صیادی که مقاومت پیشه کرده‌اید! ب: از قیاسش خنده آمد خلق را کاو چو خود پنداشت صاحب دلق را ج: بشد تیز، ره‌ام با خود و گبر همی گرد رزم اندر آمد به ابر ۱- حس‌امیزی ۲- تشخیص ۳- اغراق ۴- جناس	۷۵/.
۲۶	معادل معنایی ضرب‌المثل "خورد گاو نادان ز پهلوی خویش" در کدام مورد از موارد زیر یافت می‌شود؟ الف: دشمن طاووس آمد پر او ب: هر که در پی کلاغ رود، در خرابه منزل می‌کند	۲۵/.
۲۷	هر یک از آثار: "سه پرسش - سمفونی پنج جنوب - گوشواره عرش - اتاق آبی" با کدام یک از نویسندگان زیر متناسب است؟ الف: سید علی موسوی گرمارودی ب: نزار قبانی ج: لئو تولستوی د: سهراب سپهری	۱
	قلمرو فکری (۸نمره)	
۲۸	مفهوم مشترک سروده‌های زیر را بنویسید. الف: چه وجود نقش دیوار و چه آدمی که با او سخنی ز عشق گویند و در او اثر نباشد ب: اُشتر به شعر عرب در حالت است و طَرَب گر ذوق نیست تو را کژطبع جانوری	۵/.
۲۹	مرجع ضمیرهای مشخص شده در بیت زیر، در کدام گزینه آمده‌اند؟ "تو قلب سپه را به آیین بدار من اکنون، پیاده، کنم کارزار" الف: اشکبوس، طوس ب: رستم، ره‌ام ج: طوس، تهمتن د: گشانی، ره‌ام	۲۵/.
۳۰	بیت "سرِ گرگ باید هم اوّل برید نه چون گوسفندان مردم درید" بر کدام موضوع تأکید می‌کند؟	۲۵/.
۳۱	فردوسی در بیت زیر، "گردآفرید" را با کدام ویژگی توصیف می‌کند؟ "کجا نام او بود گردآفرید زمانه ز مادر چنین ناوَرید"	۲۵/.
۳۲	با توجه به سروده زیر، شاعر چه نوع مرگی را غبطه بزرگ زندگانی می‌داند؟ "آه، ای مرگ تو معیار! مرگت چنان زندگی را به سُخره گرفت / و آن را بی‌قدر کرد / که مردنی چنان / غبطه بزرگ زندگانی شد."	۲۵/.
۳۳	جمله "ای کاش عظمت در نگاه تو باشد و نه در آن چیزی که بدان می‌نگری" را با سروده زیر از سهراب سپهری مقایسه کنید. "چشم‌ها را باید شست، جور دیگر باید دید."	۲۵/.
۳۴	در سروده زیر، شاعر بر چه نکته‌ای تأکید دارد؟ "ای که ردای حسین بر دوش داری / و خورشید کربلا را در بر داری..."	۵/.
۳۵	مولوی در بیت زیر، بر چه مفهومی تأکید دارد؟ "هر دو نی خوردند از یک آب‌خور این یکی خالی و آن پر از شکر"	۲۵/.

۳۶	متن زیر، با کدام گونهٔ ادبی تناسب دارد؟ "بدان کوش که به هر محالی، از حال و نهاد خویش بنگردی، که بزرگان به هر حقّ و باطلی از جای نشوند." الف: ادبیات پایداری ب: ادبیات غنایی ج: ادبیات تعلیمی د: ادبیات حماسی	۲۵/.
۳۷	در بیت زیر، مقصود شاعر از "رَمه"، "چوپانِ گرگ‌طبع" چیست؟ "ای تو رَمه سپرده به چوپانِ گرگ‌طبع این گرگی شبان شما نیز بگذرد"	۵/.
۳۸	در کدام بیت، بر مفهوم "یگانه‌پرستی" تأکید شده است؟ الف: من ایرانی‌ام آرمانم شهادت تجلّی هستی است جان کندن من ب: جز از جام توحید هرگز ننوشم زنی گر به تیغ ستم گردن من	۲۵/.
۳۹	ارتباط مفهومی بیت "دریایم و نیست باکم از طوفان دریا همه عمر خوابش آشفته است" را با متن زیر تحلیل کنید. "در معركةٔ قلوب مجاهدان خدا، آرامشی که حاصل ایمان است، حکومت دارد. دشمن حیرت‌زده است که چگونه ممکن است کسی از مرگ نهراسد؟! کجا از مرگ می‌هراسد آن کس که به جاودانگی روح خویش در جوار رحمت حق آگاه است؟..."	۵/.
۴۰	معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. الف: مُکاری از ما سی دینار مغربی می‌خواست. ب: اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود. پ: آنکه حزم زیادت داشت و بارها دست‌برد زمانهٔ جافی را دیده بود، سبک روی به کار آورد. ت: چون بسی ابلیس آدم روی هست پس به هر دستی نشاید داد دست. ث: به گرز گران، دست برد اشکبوس زمین آهنین شد، سپهر آبنوس. ج: هرگز کید کایدان با خواستِ خداوند غیب‌دان برابر نیاید. چ: بیوشید درِ سواران جنگ نبود اندر آن کار، جای درنگ. ح: تصویر سرتیپ را با ضمایم و تعلیقات در نهایت مهارت و استادی کشید.	۵/. ۵/. ۷۵/. ۵/. ۵/. ۵/. ۵/. ۲۵/.
۲۰	جمع نمرات	

طراح سؤالات: علیرضا ناصر بافقی - شهرستان هندیجان

پیروز و سربلند باشید.

به نام خدا

اداره آموزش و پرورش شهرستان هندیجان

راهنمای تصحیح آزمون شبه نهایی درس فارسی ۱

مشخصات امتحان	زمان امتحان
درس: فارسی ۱	ساعت: ۱۴
رشته: کلیه رشته ها	روز و تاریخ: دوشنبه ۱۴۰۲/۰۲/۱۱
پایه: دهم	مدت: ۹۰ دقیقه

ردیف	سؤالات	نمره
قلمرو زبانی (۷ نمره)		
۱	حاذق (۲۵/.)	۲۵/.
۲	الف: فرو رفتگی اندام (۲۵/.) ب: بی درنگ، بدون اندیشه قبلی سخن گفتن (۲۵/.) ج: زرد رنگ (۲۵/.) د: جای دفن، گور (۲۵/.)	۱
۳	غذا (طعام)، غزا (جنگ). (۲۵/.)	۲۵/.
۴	الف: سفاقت (۲۵/.) ب: شستم (۲۵/.)	۵/.
۵	الف: حرف ربط به معنای وقتی که (۲۵/.) ب: حرف اضافه در معنای ادات تشبیه (۲۵/.)	۵/.
۶	سرور باران ها، (۲۵/.)، هسته: سرور (۲۵/.) - سرور سروران، هسته: سرور	۵/.
۷	ضمیر م در مصراع اول یا دوم (۲۵/.): مضاف الیه: یاد من (۲۵/.)	۵/.
۸	الف: منادا (۲۵/.) ب: واو عطف (۲۵/.)	۵/.
۹	الف: پسوند تصغیر یا کوچک کردن (۲۵/.) ب: پسوند شباهت (۲۵/.)	۵/.
۱۰	بیت الف: به سهراب بر (۲۵/.)	۲۵/.
۱۱	سلیح: سلاح / مزیح: مزاح (۵/.)	۵/.
۱۲	جمله هسته: معنای خاکریز هم آنگاه تفهیم می شود (۲۵/.) جمله وابسته: در میان یک دشت باز گرتار آتش دشمن باشی. (۲۵/.)	۵/.

۱۳	آموزگار (۲۵/.)	۲۵/.
۱۴	حضيض (۲۵/.)	۲۵/.
۱۵	بیت ب (۲۵/.)، حذف به قرینه معنوی (۲۵/.)	۵/.
۱۶	بیت ب: برگاشت (۲۵/.)	۲۵/.
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱۷	جهان شد از ایشان پر از گفت و گوی (۲۵/.)	۲۵/.
۱۸	فلک، در شگفتی ز عزم شماست (۵/.)	۵/.
۱۹	مصراع دوم (۲۵/.)، دامن من گل صبر می پرورد (۲۵/.)	۵/.
۲۰	الف: ضعیف و ناتوان بود (۲۵/.) ب: افسار اسب را رها کرد (۲۵/.)	۵/.
۲۱	الف: ایهام (۲۵/.) ب: حسن تعلیل (۲۵/.)	۵/.
۲۲	ب: قهرمانی (۲۵/.)	۲۵/.
۲۳	شمع (۲۵/.)	۲۵/.
۲۴	بیت ب (۲۵/.)	۲۵/.
۲۵	الف: تشخیص (۲۵/.) ب: جناس (۲۵/.) ج: اغراق (۲۵/.)	۷۵/.
۲۶	بیت الف (۲۵/.)	۲۵/.
۲۷	الف: گوشواره عرش (۲۵/.) ب: سمفونی پنجم جنوب (۲۵/.) ج: سه پرسش (۲۵/.) د: اتاق آبی (۲۵/.)	۱
قلمرو فکری (۸ نمره)		
۲۸	اثر گذار نبودن سخن عشق بر انسان بی احساس (۵/.)	۵/.
۲۹	گزینۀ ج (۲۵/.)	۲۵/.
۳۰	ضرورت دوراندیشی و آینده نگیری یا علاج واقعه قبل از وقوع کردن (۲۵/.)	۲۵/.
۳۱	بی همتا بودن (۲۵/.)	۲۵/.
۳۲	شهادت در راه خداوند (۲۵/.)	۲۵/.

۳۳	هر دو به اهمیت و ارزش نگاه اشاره دارند. باید نگاه سطحی را تغییر داد و هر چیزی را بزرگوارانه دید. (./۲۵)	./۲۵
۳۴	انقلابی بودن (./۲۵) ، مقدّس بودن (./۲۵)	./۵
۳۵	اهمیت تفاوت در استعداد درونی پدیده‌ها و این که از روی ظاهر قضاوت نکنیم. (./۲۵)	./۲۵
۳۶	گزینه ج (./۲۵)	./۲۵
۳۷	رّمه: مردم (./۲۵) ، چوپان گرگ طبع: حاکم ظالم (./۲۵)	./۵
۳۸	بیت ب (./۲۵)	./۲۵
۳۹	رزمندگان شجاع از طوفان خطرات ترسی ندارند و و در سایه ایمان قلبی به خداوند با ظلم و ستم می‌جنگند و ترسی از شهادت ندارند. (./۵)	./۵
۴۰	الف: کرایه دهنده چهارپا (./۲۵) از ما سی سگّه طلای مراکشی طلب داشت. (./۲۵)	./۵
	ب: در کشیدن طرح اولیه اسب (./۲۵) مشکل داشت. (./۲۵)	./۵
	پ: آن ماهی که دوراندیش و آینده‌نگر بود (./۲۵) و بارها هجوم زمانه ستمگر را دیده و تجربه کرده بود (./۲۵) ، سریع اقدام کرد. (./۲۵)	./۷۵
	ت: به این دلیل که شیطان‌های آدم‌نما (کسانی که ظاهر آدمی اما باطنی شیطانی دارند) در جهان بسیارند؛ (./۲۵)	./۵
	پس شایسته نیست که با هر کسی دوست شوی. (./۲۵)	
	ث: اشکبوس گرز سنگین خود را به دست گرفت (./۲۵) و زمین برای تحمّل سنگینی آن مثل آهن سخت و آسمان هم (در اثر گرد و غبار) تیره‌وتار شد. (./۲۵)	./۵
	ج: هرگز مکر حيله گران (./۲۵) با اراده و خواست خداوند نمی‌تواند مقابله کند. (./۲۵)	./۵
	چ: گردآفرید لباس و زره جنگجویان را پوشید، (./۲۵) زیرا در این جنگ، جای توقّف و تعلّل نبود. (./۲۵)	./۵
	ح: عکس سرتیپ را با نشان‌ها و درجه‌های نظامی در کمال دقّت و استادی کشید. (./۲۵)	./۲۵